

Zaak C-6/24

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

4 januari 2024

Verwijzende rechter:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña (rechter in eerste aanleg A Coruña, Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 december 2023

Verzoekende partij:

Abanca Corporación Bancaria, S. A.

Verwerende partij:

WE

Voorwerp van het hoofdgeding

Betalingsbevelprocedure waarin een kredietinstelling een schuldvordering heeft ingesteld uit hoofde van een met een consument gesloten persoonlijke lening of lening zonder zakelijke zekerheid.

Voorwerp en rechtsgrond van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Mogelijke kwalificatie van een beding inzake vervroegde opeisbaarheid als oneerlijk in het licht van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten (PB 1993, L 95, blz. 29), die ten grondslag ligt aan de in de betalingsbevelprocedure ingestelde schuldvordering. Uitlegging van de draagwijdte van de rechtspraak van het Hof van Justitie volgens welke bij het toetsen van het mogelijk oneerlijke karakter van dit soort bedingen in aanmerking moet worden genomen of het nationale recht voorziet in geschikte en doeltreffende middelen om de consument die aan de

toepassing van dat beding is onderworpen in staat te stellen de gevolgen van de vervroegde opeisbaarheid van de lening ongedaan te maken.

Prejudiciële vragen

- 1 Is een beding inzake vervroegde opeisbaarheid dat voorziet in de mogelijkheid om die vervroegde opeisbaarheid binnen een bepaalde termijn buiten werking te stellen of te voorkomen, verenigbaar met artikel 3, lid 1, en artikel 7 van richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, of moet die mogelijkheid worden toegekend in een specifieke nationale regel?
- 2 Indien de voorgaande vraag bevestigend wordt beantwoord, wat zou dan een redelijke termijn zijn?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Richtlijn 93/13, artikel 3, lid 1, artikel 4, lid 1, en artikel 7, lid 1.

Arresten van het Hof van Justitie zoals vermeld in de motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

A) Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios

De geconsolideerde tekst van Ley 26/1984, de 19 de julio, General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (algemene wet 26/1984 van 19 juli 1984 ter bescherming van consumenten en gebruikers) is vastgesteld bij Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (koninklijk wetsbesluit 1/2007 van 16 november 2007 tot vaststelling van de geconsolideerde tekst van de algemene wet ter bescherming van consumenten en gebruikers en van andere aanvullende wetten) (BOE nr. 287 van 30 november 2007, blz. 49181).

Artikel 82 van de bij koninklijk wetsbesluit 1/2007 vastgestelde geconsolideerde tekst schrijft voor:

„1. Alle bedingen waarover niet afzonderlijk is onderhandeld, en alle niet uitdrukkelijk overeengekomen praktijken, worden als oneerlijke bedingen beschouwd indien zij, in strijd met de goede trouw, het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen aanzienlijk verstoren ten nadele van de consument en de gebruiker.

[...]

3. Bij de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding worden de aard van de goederen of diensten waarop de overeenkomst betrekking heeft, alle omstandigheden bij de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, in aanmerking genomen.

4. Onverminderd het bepaalde in de vorige leden zijn in elk geval die bedingen oneerlijk die overeenkomstig de artikelen 85 tot en met 90:

- a) de overeenkomst onderwerpen aan de wil van de verkoper,
- b) de rechten van de consument en gebruiker beperken,
- c) bepalen dat er geen sprake zal zijn van wederkerigheid in de overeenkomst,
- d) van de consument of gebruiker onevenredige garanties vragen of ten onrechte de bewijslast bij hem leggen,
- e) onevenredige eisen stellen met betrekking tot de sluiting en de uitvoering van de overeenkomst, of
- f) in strijd zijn met de regels betreffende de bevoegdheid en het toepasselijke recht.”

B) Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC)

Artikel 815, lid 4, van Ley 1/2000[0], de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (wet 1/2000 van 7 januari 2000 houdende het wetboek van burgerlijke strafvordering; hierna: „LEC”) bepaalt, met betrekking tot de betalingsbevelprocedure bepaalt:

„Indien de schuldvordering is gebaseerd op een overeenkomst tussen een onderneming of verkoper en een consument of gebruiker, stelt de Letrado de la Administración de Justicia (griffier), alvorens het betalingsbevel uit te vaardigen, de rechter daarvan in kennis, opdat deze het mogelijk oneerlijke karakter kan beoordelen van de bedingen waarop het verzoek berust of op grond waarvan het verschuldigde bedrag is vastgesteld.

De rechter onderzoekt ambtshalve of een of meerdere van de bedingen waarop het verzoek berust of op grond waarvan het verschuldigde bedrag is vastgesteld, als oneerlijk kunnen worden aangemerkt. Wanneer hij van oordeel is dat een bepaald beding als oneerlijk kan worden aangemerkt, geeft hij de partijen vijf dagen de

gelegenheid om te worden gehoord. Nadat de rechter de partijen heeft gehoord, doet hij binnen vijf dagen uitspraak bij beschikking. [...]"

Volgens **artikel 693, lid 3**, LEC, in het hoofdstuk over de bijzonderheden van de executie van verhypothekerde of verpande onroerende zaken, kan het besluit tot vervroegde terugvordering van de schuld die in termijnen moet worden afgelost, „buiten werking worden gesteld”, maar alleen in het kader van de executie van verhypothekerde of verpande onroerende zaken en op voorwaarde dat de onroerende zaak de als hoofdverblijf gebruikte woning van de schuldenaar is. In datzelfde artikel wordt, door middel van een verwijzing naar artikel 24 van Ley 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (wet 5/2019 van 15 maart 2019 tot regeling van hypothecaire kredietovereenkomsten; hierna: „wet 5/2019”), bepaald vanaf welke niet-betaalde bedragen vervroegde opeisbaarheid mogelijk is. Deze wettelijke regeling van die minimumdrempels heeft alleen betrekking op hypothecaire leningen en is niet van toepassing op persoonlijke leningen of leningen zonder zakelijke zekerheid.

C) Arresten van de Tribunal Supremo (hoogste rechterlijke instantie, Spanje) die worden vermeld in de motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing.

Korte beschrijving van de feiten en van het hoofdgeding

- 3 De partijen in het geding, een kredietinstelling en een consument, hebben op 5 juli 2022 een leningsovereenkomst voor een bedrag van 10 600 EUR gesloten, die moest worden afgelost in zestig maandelijkse termijnen van elk 231,53 EUR uit hoofde van de hoofdsom en vergoedingsrente, met 1 augustus 2027 als de eindvervaldatum.
- 4 De dertiende algemene voorwaarde van die overeenkomst luidt als volgt:

„ONTBINDING: Niet-nakoming van krachtens deze overeenkomst aangegane verplichtingen verleent de ENTITEIT het recht om de leningsovereenkomst vervroegd te ontbinden en de onmiddellijke terugbetaling van het verschuldigde kapitaal te eisen, zowel van het opeisbaar geworden kapitaal als van het in de toekomst opeisbaar te worden kapitaal, evenals betaling van de overige aan haar verschuldigde bedragen, in de volgende gevallen: 1.- Bij niet-betaling indien cumulatief is voldaan aan de volgende voorwaarden: a) de LENINGNEMER is een deel van de hoofdsom van de lening of van de rente verschuldigd, b) het bedrag van de vervallen en niet-betaalde termijnen is ten minste gelijk aan: i) drie procent van het bedrag van de toegekende hoofdsom indien de wanbetaling plaatsvindt vóór het verstrijken van de helft van de looptijd van de lening, ii) zeven procent van het bedrag van de toegekende hoofdsom indien de wanbetaling plaatsvindt tijdens de tweede helft van de looptijd van de lening, c) de leninggever heeft de LENINGNEMER een aanmaning tot betaling gedaan, waarbij hij de leningnemer een termijn van ten minste één maand heeft gegeven om daaraan te

voldoen en hem heeft gewaarschuwd dat hij, in geval van niet-betaling, de volledige terugbetaling van de lening zal vorderen [...]”.

- 5 Op grond van deze bepaling heeft de kredietinstelling de lening op 1 september 2023 opeisbaar verklaard en op 13 oktober 2023, in een betalingsbevelprocedure voor de verwijzende rechter, uit hoofde van de navolgende posten de volgende bedragen gevorderd: a) nog opeisbaar te worden deel van de hoofdsom: 8 776,33 EUR, b) niet-betaalde termijnen van de hoofdsom: 1 148,20 EUR, en c) niet-betaalde gewone rente: 702,85 EUR.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 6 De kredietinstelling wijst erop dat de termijn van een maand waarover de leningnemer beschikt om aan de aanmaning tot betaling te voldoen, een voorafgaande voorwaarde is voor de vervroegde opeisbaarheid, en niet een instrument waarvan gebruik kan worden gemaakt nadat de lening vervroegd opeisbaar is geworden.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 7 De verwijzende rechter huldigt de opvatting, die hij baseert op nationale rechtspraak (arresten 273/2020 van 9 juni 2020, 506/2008 van 4 juni 2008, 788/2021 van 15 november 2021 en 331/2023 van 28 februari 2023 van de Tribunal Supremo), rechtspraak van de Unie (arresten van het Hof van Justitie van 14 maart 2013, C-415/11, Aziz, en 26 januari 2017, C-421/14, Banco Primus) en Spaans recht, dat bedingen inzake vervroegde opeisbaarheid op zichzelf niet ongeldig zijn, maar oneerlijk kunnen zijn naargelang van de bewoordingen waarin zij zijn opgesteld. Volgens de verwijzende rechter zijn de in de rechtspraak ontwikkelde criteria om te bepalen of die bedingen oneerlijk zijn dezelfde voor hypothecaire leningen als voor (zoals in casu aan de orde is) persoonlijke leningen.
- 8 Specifiek wordt in punt 73 van het arrest van het Hof van Justitie van 14 maart 2013, Aziz (C-415/11), betreffende een hypothecaire lening, het volgende verklaard:

„In het bijzonder staat het aan de verwijzende rechter, wat om te beginnen het beding betreft dat ziet op vervroegde beëindiging in langlopende overeenkomsten wegens niet-nakoming door de schuldenaar gedurende een beperkte periode, om [...] met name na te gaan of [i)] aan de mogelijkheid voor de kredietverstrekker om de gehele lening terug te vorderen de voorwaarde is verbonden dat de consument een **hoofdverplichting** in het kader van de desbetreffende contractuele relatie niet nakomt, [ii)] of deze mogelijkheid is bedoeld voor gevallen waarin die **niet-nakoming voldoende ernstig is** in vergelijking met de looptijd en het bedrag van de lening, [iii)] of deze mogelijkheid **afwijkt van de ter zake toepasselijke regels** en [iv)] of het **nationale recht in geschikte en doeltreffende middelen**

voorziet die de aan een dergelijk beding gebonden consument de mogelijkheid bieden om de gevolgen van die terugvordering van de lening ongedaan te maken.”

- 9 Deze criteria zijn bevestigd in het arrest van het Hof van Justitie van 26 januari 2017, *Banco Primus (C-421/14)*, waarin in punt 67 aan het voorgaande is toegevoegd dat het onderzoek van het eventuele oneerlijke karakter van een beding in een overeenkomst tussen een verkoper en een consument „dient te worden verricht in het licht van, onder meer, alle omstandigheden rond de sluiting van die overeenkomst”.
- 10 In punt 35 van het arrest van het Hof van Justitie van 8 december 2022, *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest (C-600/21)*, is verduidelijkt dat vorengenoemde criteria voor de beoordeling van het mogelijk oneerlijke karakter van een contractueel beding niet kunnen worden uitgelegd als „cumulatief dan wel alternatief, maar moeten worden begrepen als deel van het geheel van omstandigheden rond de sluiting van de betreffende overeenkomst, die de nationale rechter moet onderzoeken [...]”.
- 11 De verwijzende rechter is van oordeel dat het in het hoofdgeding aan de orde zijnde beding inzake vervroegde opeisbaarheid voldoet aan de voorwaarden i) – niet-nakoming van een hoofdverplichting – omdat terugbetaling van de lening de hoofdverplichting van de leningsovereenkomst vormt, en ii) – de niet-nakoming is voldoende ernstig – omdat het niet binnen de overeengekomen termijn betaalde bedrag een bepaalde grens overschrijdt (namelijk die welke is vastgesteld in artikel 24, lid 1, onder b), punt ii), van wet 5/2019.
- 12 De verwijzende rechter heeft daarentegen twijfels aangaande een ander in de rechtspraak ontwikkeld criterium, namelijk het door het Hof van Justitie geformuleerde vereiste dat er mechanismen moeten zijn die de consument in staat stellen om de vervroegde opeisbaarheid te voorkomen. De verwijzende rechter is dan ook van oordeel dat, behalve aan voornoemde voorwaarden i) en ii), ook moet zijn voldaan aan voorwaarde iv) – namelijk dat het nationale recht moet voorzien in geschikte en doeltreffende middelen om de consument die door dat beding is gebonden in staat te stellen de gevolgen van de vervroegde opeisbaarheid van de lening ongedaan te maken, of dat, zoals is verklaard in de arresten 705/2015 van 23 december 2015 en 79/2016 van 18 februari 2016 van de Tribunal Supremo, de consument in staat wordt gesteld de toepassing ervan te voorkomen door zorgvuldig te handelen teneinde het euvel ongedaan te maken.
- 13 In dit verband wijst hij erop dat het Spaanse procesrecht (artikel 693, lid 3, LEC) de „buitenwerkingstelling” van de vervroegde opeisbaarheid slechts zeer beperkt toestaat (alleen in procedures betreffende de executie van verhypothekerde of verpande onroerende zaken en wanneer de uitgewonnen onroerende zaak de als hoofdverblijf gebruikte woning van de leningnemer is). De verwijzende rechter meent dan ook dat in alle andere situaties – zoals die welke in casu aan de orde is, waarin de leningsovereenkomst niet is gedekt door een hypotheek en het bedrag wordt gevorderd door middel van een betalingsbevelprocedure – mogelijk niet

wordt voldaan aan het door het Hof van Justitie vastgestelde vereiste dat de consument moet beschikken over middelen om de vervroegde opeisbaarheid van de lening ongedaan te maken of te verhinderen.

- 14 De verwijzende rechter vraagt zich af of, om te voldoen aan het vereiste van het bestaan van een dergelijk „middel” en aldus te voorkomen dat het beding oneerlijk is, de mogelijkheid van buitenwerkingstelling moet worden opgenomen **in een rechtsregel** (in de aangehaalde arresten van het Hof van Justitie wordt verwezen naar „**nationaal recht**”, hetgeen, conform artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13, zou kunnen impliceren dat het aan de lidstaten staat om in een dergelijk middel te voorzien), dan wel of het volstaat dat dit middel **in de overeenkomst zelf** is opgenomen. Anders gezegd: of, indien het beding inzake vervroegde opeisbaarheid de consument de mogelijkheid biedt om de gevolgen van de reeds verklaarde vervroegde opeisbaarheid ongedaan te maken of de vervroegde opeisbaarheid te voorkomen, op voorwaarde dat hij het verschuldigde bedrag binnen een bepaalde termijn betaalt, dat volstaat om aan het in de rechtspraak vastgestelde vereiste te voldoen. Mocht dat het geval zijn, dan wenst de verwijzende rechter een richtinggevende uitspraak over een redelijke termijn voor de betaling te verkrijgen.

WERKDOCUMENT